

Ministerie van Justitie
DBOB/DIV/OAB/AL-OD

Dossier Wb. 59/1049558

Datum 15 UKI. 2008

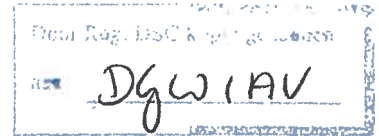
Nummer 08/556 a1.50

Ambt _____

m 07/ DGW IAV
W15%

**Nederlandse Vereniging
voor Rechtspraak**

De Minister van Justitie
Mr. E.M.H. Hirsch Ballin
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

K2/10

Datum: 14 oktober 2008
Uw kenmerk: 5549434/08/6
Ons kenmerk: B.2.1.8./1605/BM
Onderwerp: Advies NVvR over wetsvoorstel hervorming herzieningsregeling

Geachte heer Hirsch Ballin,

LDW

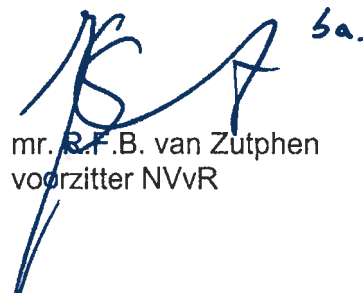
Bij brief van 11 juli 2008 (kenmerk 5549434/08/6) heeft u aan de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (hierna te noemen: de NVvR) advies gevraagd over het concept-voorstel van wet tot Wijziging van het Wetboek van Strafvordering in verband met een hervorming van de herzieningsregeling (Wet hervorming herzieningsregeling).

Het onderhavige advies is voorbereid door een werkgroep van leden van de NVvR en de Wetenschappelijke Commissie en vastgesteld door het Hoofdbestuur van de NVvR.

Voor de NVvR is het van primair belang dat het gezag van een onherroepelijke rechterlijke uitspraak niet te snel wordt aangetast. De eis van rechtszekerheid brengt met zich mee dat een vonnis een vonnis is. Echter, onder zeer bijzondere omstandigheden kan het nodig zijn om aperte onjuistheden, waardoor de beslissing van een strafrechter onhoudbaar wordt, te niet te doen. De procedure alsmede de voorwaarden dienen naar de NVvR meent welomlijnd in de wet te worden vastgelegd.

De NVvR hecht aan een voortdurend publiek vertrouwen in de strafrechtspraak. Dit vertrouwen is niet slechts van belang voor de naleving van rechterlijke beslissingen en voor het verkrijgen van medewerking van procespartijen en derden aan het strafrechtelijk onderzoek, maar ook voor het bewerkstelligen van de rechtsvrede. Het publieke vertrouwen in de strafrechtspraak is gediend met een zeer zorgvuldige bewaking van het evenwicht tussen het belang van rechtszekerheid en gevoelens van rechtvaardigheid.

Met vriendelijke groet,
namens het hoofdbestuur

 sa.

mr. R.F.B. van Zutphen
voorzitter NVvR

ADVIES

inzake

**Nederlandse Vereniging
voor Rechtspraak**

het concept-voorstel van wet tot Wijziging van het Wetboek van Strafvordering in verband met een hervorming van de herzieningsregeling (Wet hervorming herzieningsregeling)

---

1. Inleiding

Bij brief van 11 juli 2008 (kenmerk 5549434/08/6) heeft de minister van Justitie aan de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (hierna te noemen: de NVvR) advies gevraagd over het concept-voorstel van wet tot Wijziging van het Wetboek van Strafvordering in verband met een hervorming van de herzieningsregeling (Wet hervorming herzieningsregeling).

Het onderhavige advies is voorbereid door een werkgroep van leden van de NVvR en de Wetenschappelijke Commissie en vastgesteld door het Hoofdbestuur van de NVvR.

2. Korte inhoud van het concept-wetsvoorstel

Het wetsvoorstel¹ voorziet in een aanpassing van de regels betreffende de herziening ten voordele ter verbetering van de rechtsbescherming van burgers die ten onrechte zijn veroordeeld. Daarnaast voorziet het wetsvoorstel in de introductie van een beperkte mogelijkheid van herziening ten nadele.

2.1 Herziening ten voordele

De belangrijkste wijzigingen die worden voorgesteld in de regeling van de herziening ten voordele zijn:

- de herzieningsgronden blijven gehandhaafd, maar twee ervan worden verruimd. Om beter rekening te kunnen houden met gewijzigde deskundigeninzichten wordt het begrip novum bijgesteld. Er dient sprake te zijn van een nieuw feit of bewijsmiddel dat zo sterk is dat het ernstige vermoeden ontstaat dat de rechter tot een ander oordeel zou zijn gekomen als hij daarvan op de zitting had geweten. Bovendien wordt de mogelijkheid van herziening op grond van een gebleken schending van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) dan wel een protocol bij dit verdrag enigszins verruimd;
- rechtsbijstand wordt verplicht gesteld (de veroordeelde kan toevoeging van een advocaat verzoeken);
- de drempel voor een succesvolle herziening wordt verlaagd;
- de mogelijkheden van feitelijk onderzoek in de herzieningsprocedure worden verruimd. Dat onderzoek kan plaatsvinden:
  1. voorafgaand aan een herzieningsaanvraag op verzoek van de veroordeelde
  2. als er al wel een aanvraag is ingediend op initiatief van de procureur-generaal bij de Hoge Raad, voorafgaand aan diens conclusie
  3. op initiatief van de Hoge Raad, voordat deze een beslissing neemt over een herzieningsaanvraag.
- de beslissingsruimte van het gerechtshof wordt verruimd. Anders dan bij de huidige herzieningsregeling kan het gerechtshof, wanneer de veroordeling in stand blijft, de strafmaat aanpassen;
- er zijn specifieke voorzieningen voor slachtoffers, indien de herziening leidt tot een vrijspraak en het slachtoffer krijgt recht op informatie over de strafzaak.

---

¹ Daar waar in het advies wordt gesproken over wetsvoorstel en memorie van toelichting, wordt bedoeld concept-wetsvoorstel en concept-memorie van toelichting. Omwille van de leesbaarheid is er echter voor gekozen om niet telkens het woord concept toe te voegen.

2.2 Herziening ten nadele

Herziening ten nadele wordt in twee gevallen mogelijk:

1. er is sprake van zeer sterk nieuw bewijs tegen de gewezen verdachte dat tijdens de berechting de rechter niet bekend was; het bewijs dient zodanig te zijn dat het ernstige vermoeden rijst dat er bij bekendheid met het bewijs een veroordeling zou zijn gevolgd (novum)
2. er is sprake geweest van een ernstige procedurele onregelmatigheid (falsum) waardoor de vrijspraak op losse schroeven komt te staan (de rechter is bijvoorbeeld misleid door een getuige die meeneed heeft gepleegd).

Herziening ten nadele op grond van een novum is verder alleen mogelijk wanneer voldaan is aan de eis dat sprake is van een zeer zwaar misdrijf waarop een levenslange gevangenisstraf is gesteld. Verder dient er sprake te zijn van nieuw technisch bewijs of van een geloofwaardige bekentenis van de gewezen verdachte.

Herziening ten nadele op grond van een falsum is mogelijk ongeacht de ernst van het feit, mits aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Verjaarde delicten komen echter niet in aanmerking.

Een aanvullende voorwaarde is dat de herziening in elke individuele zaak in het belang van een goede rechtsbedeling dient te zijn. Een vordering tot herziening ten nadele kan bovendien uitsluitend worden ingediend bij een vrijspraak of bij een ontslag van alle rechtsvervolgning.

3. Commentaar

3.1 Algemeen

De NVvR heeft met veel belangstelling kennis genomen van het onderhavige wetsvoorstel en de bijbehorende memorie van toelichting. Er is lang gewacht op de wijziging van de huidige verouderde en te beperkte herzieningsregeling ten voordele. De NVvR onderschrijft in het algemeen de uitgangspunten zoals vermeld in paragraaf 2.2. van de memorie van toelichting. Dat tegelijkertijd gebruik wordt gemaakt van de gelegenheid tot introductie van een regeling tot herziening ten nadele acht de NVvR een begrijpelijke, maar tegelijkertijd ook zeer ingrijpende stap. Enerzijds moet het strafrecht geloofwaardig blijven naar de maatschappij toe, anderzijds is de NVvR bezorgd dat, net als bij sommige andere uitbreidingen ook is gebeurd, sprake zal blijken te zijn van een hellend vlak. Voor de NVvR is van primair belang dat het gezag van een onherroepelijke rechterlijke uitspraak niet te snel wordt aangetast. De eis van rechtszekerheid brengt met zich mee dat een vonnis een vonnis is. Echter, onder zeer bijzondere omstandigheden kan het, zoals de memorie van toelichting op p.7 ook aangeeft, nodig zijn om aperte onjuistheden waardoor de beslissing van een strafrechter onhoudbaar wordt, te niet te doen. In die gevallen zou een zeer beperkte herziening ten nadele van de gewezen verdachte tot de mogelijkheden moeten behoren. De procedure alsmede de voorwaarden waaronder herziening ten nadele mogelijk is, dienen naar de NVvR meent welomlijnd in de wet te worden vastgelegd.

De NVvR hecht aan een voortdurend publiek vertrouwen in de strafrechtspraak. Dit vertrouwen is niet slechts van belang voor de naleving van rechterlijke beslissingen en voor het verkrijgen van medewerking van procespartijen en derden aan het strafrechterlijk onderzoek, maar ook voor het bewerkstelligen van de rechtsvrede. Het publieke vertrouwen in de strafrechtspraak is gediend met een zeer zorgvuldige bewaking van het evenwicht tussen het belang van rechtszekerheid en gevoelens van rechtvaardigheid.

De leden van de NVvR in de gerechten in feitelijke aanleg zijn niet rechtstreeks betrokken bij de toegang tot herzieningszaken. De daarbij betrokken instanties (de president van en de procureur-generaal bij de Hoge Raad, respectievelijk het College van procureurs-generaal) zullen naar verwachting zelf advies uitbrengen over dit conceptwetsvoorstel. Om deze redenen zal de NVvR volstaan met een beperkt commentaar.

In zijn jaarverslag over 2005-2006 schreef de Hoge Raad al dat het oordeel of een herziening toelaatbaar is, bij voorkeur moet worden toevertrouwd aan een rechterlijk college dat in hiërarchie staat boven de rechter die de omstreden uitspraak heeft gedaan. Dat zou een belangrijk argument zijn om deze taak bij de Hoge Raad te laten.² De NVvR is het hier mee eens. Het grote voordeel van de Hoge Raad als herzieningsrechter ten opzichte van toevertrouwing van herziening aan een niet-rechterlijk

² Hoge Raad Jaarverslag 2005/2006 p.37/38

College zoals de huidige Commissie Evaluatie Afgesloten Strafzaken (CEAS), is dat de toetsing door de Hoge Raad ook betrekking kan hebben op mogelijke fouten in het rechterlijk oordeel. Dat thans wordt voorgesteld om de beoordeling van de toelaatbaarheid van herziening bij de Hoge Raad te laten, verheugt de NVvR. Zij acht de argumenten in de memorie van toelichting waarom de Hoge Raad herzieningsrechter zou moeten blijven, afgewogen en zeer overtuigend. De memorie van toelichting geeft terecht aan dat het niet gaat om een onderzoek naar het functioneren van een organisatie, maar om een onderzoek naar de juistheid van beslissingen die zijn genomen in een strafzaak. De zittende magistratuur heeft inderdaad, zoals op pagina 25 van de memorie van toelichting wordt beschreven, aangetoond wel degelijk open te staan voor een kritisch oordeel.

In de volgende paragrafen van het advies worden enkele kanttekeningen gemaakt die de NVvR heeft bij de voorgestelde wetsartikelen en de memorie van toelichting.

3.2 De herziening ten voordele

3.2.1 Algemeen

Er kan een herzieningsaanvraag worden ingediend door de veroordeelde of door de procureur-generaal bij de Hoge Raad. Ter voorbereiding van een herzieningsaanvraag kan de veroordeelde een verzoek tot een nader feitelijk onderzoek indienen bij de procureur-generaal bij de Hoge Raad.

De procureur-generaal kan omtrent de wenselijkheid van zodanig onderzoek advies inwinnen bij een adviescommissie. De procureur-generaal is verplicht advies in te winnen indien voldaan is aan de volgende eisen: de onderzoeksaanvraag is niet niet-ontvankelijk of kennelijk ongegrond en er is een gevangenisstraf opgelegd van meer dan tien jaar. De procureur-generaal kan een deel van het nader feitelijk onderzoek opdragen aan een rechter-commissaris en/of zich laten bijstaan door een onderzoeksteam. Indien nodig kan dat team worden aangevuld met (forensisch) deskundigen en/of leden van het Openbaar Ministerie. Bij het feitelijke onderzoek kunnen gegevens aan het licht komen waaruit blijkt dat sprake is van een grond tot herziening. Deze gegevens kan de veroordeelde gebruiken ter onderbouwing van zijn herzieningsaanvraag.

De Hoge Raad beoordeelt vervolgens of de aanvraag niet-ontvankelijk of kennelijk ongegrond is. Indien dat het geval is, dan wordt de aanvraag direct afgedaan en volgt geen terechtzitting. Wanneer de aanvraag wel ontvankelijk is en niet kennelijk ongegrond, wordt de zaak voorgelegd aan de procureur-generaal bij de Hoge Raad. De procureur-generaal brengt advies uit (zgn. conclusie). Als de herzieningsaanvraag door de procureur-generaal zelf is ingediend, zal hij -zo neemt de NVvR aan- terstond en in overeenkomstige zin kunnen concluderen. Als de herzieningsaanvraag door de veroordeelde is ingediend kan de procureur-generaal ter voorbereiding van zijn conclusie een feitelijk onderzoek (doen) verrichten, zoals hiervoor omschreven.

3.2.2 Artikelsgewijs commentaar

3.2.2.1 Ontwerpartikel 457 Sv.

De NVvR kan zich vinden in de enigszins verruimde mogelijkheid van herziening op grond van een gebleken schending van het EVRM (voorgesteld artikel 457, eerste lid onder b Sv). Het criterium dat herziening noodzakelijk dient te zijn met het oog op rechtsherstel als bedoeld in artikel 41 van het EVRM, lijkt de NVvR een goede beperking.

De NVvR is er niet van overtuigd dat de gewijzigde omschrijving van het novum (voorgesteld artikel 457, eerste lid onder c Sv) zal voldoen. Thans wordt een novum alleen aanwezig geacht, indien sprake is van een nieuwe feitelijke omstandigheid. Gewijzigde inzichten van deskundigen leveren in beginsel geen novum op. In het wetsvoorstel wordt voorgesteld de eis dat sprake dient te zijn van een nieuwe feitelijke omstandigheid te laten vervallen. Hiertoe wordt de zinsnede: *“eenige omstandigheid die bij het onderzoek op de terechtzitting den rechter niet was gebleken”* vervangen door: *“een feit of bewijsmiddel dat bij het onderzoek ter terechtzitting aan de rechter niet bekend was”*.

Uit de memorie van toelichting blijkt dat hiermee wordt aangesloten bij de Duitse regeling betreffende het novum (p. 18 ev.). De voorgestelde terminologie 'feit of bewijsmiddel' acht de NVvR echter wettensvreemd omdat deze ingaat tegen de huidige Nederlandse praktijk; immers elk feit kan eenvoudig in een (wettig) bewijsmiddel worden vastgelegd, bijvoorbeeld door proces-verbaal op te maken. Het woord bewijsmiddel biedt naar de NVvR meent niet de voor de rechtspraak beoogde duidelijkheid en lijkt te beperkt. Zo is onduidelijk of de term feit of bewijsmiddel ook ziet op persoonlijke omstandigheden als toerekeningsvatbaarheid. Het geeft te denken dat in de memorie van toelichting te lezen valt

dat: "de precieze invulling van het vereiste betreffende het nieuwe feit of bewijsmiddel is overgelaten aan de rechtspraak" (zie p. 20). De NVvR verwacht door de restrictieve interpretatie van het woord bewijsmiddel mogelijke problemen. Stel bijvoorbeeld dat een gewezen verdachte, omdat daarvoor destijds geen aanleiding was, niet is onderzocht door een deskundige. Naar later blijkt leed de gewezen verdachte aan een ziekte die qua psychische gevolgen ten tijde van zijn veroordeling nog niet was onderkend (bijv. de ziekte van Huntington). Moet herziening voor dergelijke gevallen worden opengesteld?

Bij de NVvR is de vraag gerezen waarom niet is gekozen voor de terminologie 'feit of omstandigheid', of 'op feiten betrekking hebbende omstandigheden' indien de toerekeningsvatbaarheid er niet onder zou dienen te vallen. Dat zijn gekende praktijkbegrippen die naar de NVvR meent geen nodeloze onduidelijkheden oproepen. Onder de benaming 'omstandigheid' zouden dan breed gedragen wetenschappelijke inzichten kunnen vallen.

3.2.2.2 Ontwerpartikel 462 Sv

Volgens de voorgestelde regeling kan de procureur-generaal bij de Hoge Raad in geval van een verzoek als bedoeld in artikel 461 Sv, dit verzoek voorleggen aan een adviescommissie. De adviescommissie is vergelijkbaar met de toegangscommissie van de huidige CEAS, maar, in tegenstelling tot die toegangscommissie, kunnen naast juristen ook (forensisch) deskundigen als lid worden benoemd. Taak van de adviescommissie is volgens artikel 462, eerste lid Sv om te adviseren over de wenselijkheid van een nader onderzoek als bedoeld in artikel 461, eerste lid Sv. Tenzij het verzoek tot nader onderzoek niet-ontvankelijk of kennelijk ongegrond is, is de procureur-generaal verplicht advies in te winnen van de adviescommissie indien de verzoeker is veroordeeld tot een gevangenisstraf van meer dan tien jaar (artikel 462, tweede lid Sv).

Uit artikel 462, derde lid Sv blijkt dat het advies van de adviescommissie schriftelijk wordt uitgebracht en openbaar is. De memorie van toelichting maakt niet duidelijk welke gegevens wel en welke niet openbaar mogen worden gemaakt. Mogen gegevens uit het oude dossier openbaar worden gemaakt? Voor de NVvR is van belang dat gegevens over personen niet nodeloos openbaar worden gemaakt.

Artikel 462, vierde lid Sv bepaalt dat bij algemene maatregel van bestuur nadere regels worden gesteld betreffende samenstelling, inrichting en werkwijze van de in het eerste lid bepaalde adviescommissie.

De NVvR merkt allereerst op dat zij te zijner tijd graag advies uitbrengt over deze algemene maatregel van bestuur. Verder wenst de NVvR nu alvast onder de aandacht te brengen dat de algemene maatregel duidelijk zou moeten maken van welke gegevens de adviescommissie kennis neemt of mag nemen en wat de rechten en plichten zijn van de adviescommissie op het gebied van bijvoorbeeld het in de openbaarheid treden van de leden, geheimhouding etc.

3.2.2.3 Ontwerpartikel 463 Sv

Het voorgestelde artikel 463 Sv betreft de uitvoering van het nader feitelijk onderzoek. De procureur-generaal bij de Hoge Raad kan dit desgewenst uitbesteden aan een onderzoeksteam (artikel 463, tweede lid Sv) of een rechter-commissaris (artikel 463, eerste lid Sv). Artikel 463, vierde lid Sv bepaalt dat de werkzaamheden van het onderzoeksteam geschieden onder leiding en verantwoordelijkheid van de procureur-generaal. De NVvR vraagt zich af of hieruit moet worden opgemaakt dat de procureur-generaal ook beslist over de inzet van mensen en middelen. De NVvR merkt op dat de bijstand door een rechter-commissaris en/of een onderzoeksteam veel capaciteit kan vergen, bijvoorbeeld wanneer buitenlandse deskundigen worden benaderd of extra technisch onderzoek dient plaats te vinden. Zij gaat er echter vanuit dat hier in de financiële paragraaf nader aandacht aan zal worden besteed.

Ten aanzien van de in te schakelen rechter-commissaris is bepaald, dat deze deel uitmaakt van een rechtbank die van de zaak nog geen kennis heeft genomen. De van een onderzoeksteam deel uitmakende opsporingsambtenaren mogen eveneens niet eerder bij de strafzaak betrokken zijn geweest. De NVvR neemt aan dat dit ook geldt voor de leden van het openbaar ministerie en externe deskundigen, waarmee het onderzoeksteam kan worden aangevuld. Dit ware -ten minste in de memorie van toelichting- met zoveel woorden te vermelden.

3.2.2.4 Ontwerpartikel 472 Sv

De NVvR onderschrijft niet dat in de praktijk behoefte zou bestaan (memorie van toelichting, p. 39-40) aan de mogelijkheid tot het opleggen van een lichtere straf, als het nieuwe onderzoek niet leidt tot niet-ontvankelijkverklaring van het openbaar ministerie, vrijspraak, ontslag van alle rechtsvervolgning of toepassing van een minder zware strafbepaling. Naar de mening van de NVvR doet deze in artikel 472, tweede lid onder d Sv gegeven verruiming geen recht aan het uitzonderlijke karakter van herziening. Bovendien moet gevreesd worden voor een aanzuigende werking op het aantal herzieningsverzoeken.

3.3 De herziening ten nadele

3.3.1 Algemeen

De NVvR heeft bij het algemeen commentaar reeds aangegeven dat voor haar voorop staat dat een vonnis, in casu een vrijspraak, in beginsel onaantastbaar is. Slechts in uitzonderlijke gevallen bestaat een reden hiervan af te wijken en een correctiemogelijkheid te bieden bestaande uit een herziening ten nadele van de gewezen verdachte. Om die reden staat de NVvR achter de beperking voor herziening ten nadele op grond van een novum tot zeer zware misdrijven waarop levenslange gevangenisstraf is gesteld. Zoals bij het algemeen commentaar ook is opgemerkt, vreest de NVvR wel voor een hellend vlak. Niet alleen kan de wettelijke grens in de toekomst eenvoudig verlegd worden, maar er kunnen ook nu reeds vragen over het precieze bereik van de regeling worden gesteld. De NVvR vraagt zich bijvoorbeeld af of men bij dit criterium gebonden is aan hetgeen eerder tenlaste is gelegd. Het kan zich namelijk voordoen dat aanvankelijk is vervolgd voor doodslag, maar dat de latere bekentenis van de daarvan vrijgesproken verdachte alsnog duidt op moord. Wordt in dit geval herziening ten nadele mogelijk of staat daaraan in de weg dat oorspronkelijk geen moord ten laste was gelegd? De NVvR stelt zich op het standpunt dat oorspronkelijk een feit, dat met levenslange gevangenisstraf wordt bedreigd, tenlaste moet zijn gelegd. En hoe dient in herziening om te worden gegaan met de situatie dat in de herzieningsprocedure ten nadele wegens een novum moord niet wordt bewezen, maar doodslag wel te bewijzen is of een nog lichtere variant als dood door schuld? Daarop staat geen levenslange gevangenisstraf. De toelichting zwijgt hierover. De NVvR stelt zich op het standpunt, dat in herziening alleen een feit tenlastegelegd mag worden, waarop levenslange gevangenisstraf staat, zonder subsidiairen, en zou dit graag in de memorie van toelichting tot uitdrukking zien gebracht als de opvatting van de wetgever.

3.3.2 Artikelsgewijs commentaar

3.3.2.1 Ontwerpartikel 482a Sv

Artikel 482a Sv beschrijft de gronden voor herziening ten nadele. Naast het geval, dat een novum bekend wordt (eerste lid onder a) is herziening ten nadele mogelijk bij vier soorten falsas:

- een vals stuk (eerste lid, onder b)
- een meinedige getuigenverklaring (eerste lid, onder c)
- bepaalde misdrijven die de gewezen verdachte met betrekking tot zijn strafzaak heeft begaan (eerste lid, onder d)
- en een omgekochte rechter (tweede lid).

De NVvR onderschrijft dat, indien de wetgever al zou besluiten tot invoering van de mogelijkheid van herziening ten nadele van de veroordeelde, een zodanige herziening aan strikte procedurele eisen moet voldoen (in het wetsvoorstel: het vereiste van een aanvraag van het College van procureurs-generaal en behandeling door de Hoge Raad) en beperkt zou moeten blijven tot uitzonderlijke gevallen, teneinde te voorkomen dat onherroepelijke strafvonnissen hun functie als definitieve beslechting van het geschil verliezen. In dit verband vraagt de NVvR zich af wat in het voorgestelde art. 482a eerste lid Sv is bedoeld met het vereiste dat herziening in het belang is van een goede rechtsbedeling. Dit criterium is in het wetsvoorstel namelijk niet nader uitgewerkt. In de memorie van toelichting (p.72/73) valt hierover te lezen dat: *“het de voorkeur verdient dit criterium zich te laten uitkristalliseren in de rechtspraak”*. De NVvR realiseert zich dat de opsomming van allerlei criteria in de wet waaraan zou moeten zijn voldaan wil sprake zijn van een goede rechtsbedeling, zou kunnen leiden tot een heilloze casuïstiek omdat een dergelijke opsomming nooit volledig kan zijn. Zij is derhalve geen voorstander van het opnemen van criteria in de wet. Wel meent de NVvR dat het criterium 'in het belang

van een goede rechtsbedeling' dermate vaag is, dat het wenselijk is om een aantal van de criteria waaraan gedacht zou kunnen worden op te nemen en toe te lichten in de memorie van toelichting.

Artikel 482a, eerste lid onder c Sv is als volgt geformuleerd: "*het is komen vast te staan* dat een getuige of deskundige zich met betrekking tot de zaak aan het in artikel 207 van het Wetboek van Strafrecht omschreven misdrijf heeft schuldig gemaakt en...". Ook artikel 482, eerste lid onder d en artikel 482, tweede lid Sv kennen een dergelijke formulering.

De NVvR vraagt zich af, en het antwoord hierop wordt niet duidelijk gemaakt in de memorie van toelichting, hoe moet worden vastgesteld dat sprake is van de in het eerste lid en tweede lid omschreven *falsa*. Uit de memorie van toelichting blijkt dat niet vereist is dat de *falsa* door een –bij onherroepelijke uitspraak gegeven- bewezenverklaring van de rechter zijn komen vast te staan. Volgens de memorie van toelichting (p.82) zou: "*het stellen van een dergelijke eis als nadeel hebben dat eerst de uitkomst van de procedure betreffende het misdrijf dat heeft geleid tot de verkeerde voorstelling van zaken moet worden afgewacht voordat een oordeel kan worden gegeven over de herzieningsaanvraag*". De NVvR is van oordeel dat de keuze voor de zinsnede 'het is komen vast te staan' in dit licht problematisch lijkt. De toelichting op pagina 82 van de memorie van toelichting hierop acht zij niet overtuigend.

4. Conclusie

De NVvR hanteert als algemeen uitgangspunt bij zowel de herzieningsprocedure ten voordele als de herzieningsprocedure ten nadele dat het gezag van een onherroepelijke rechterlijke uitspraak niet te snel dient te worden aangetast. Er zijn echter omstandigheden die kunnen maken dat een correctiemogelijkheid om aperte onjuistheden te niet te doen aanwezig dient te zijn.

De NVvR vindt de keuze die gemaakt is bij de inrichting van de herzieningsprocedure ten voordele een gelukkige. Door de handhaving van de positie van de Hoge Raad bij de toegang tot de herzieningsprocedure en door de versterking van de rol van de procureur-generaal bij de voorbereiding van de herzieningsbeslissing wordt het gezag van onherroepelijke rechterlijke uitspraken niet méér geweld aangedaan dan strikt noodzakelijk is, terwijl tegelijkertijd de positie van de veroordeelde aanzienlijk wordt verbeterd.

De NVvR heeft er begrip voor dat de herziening ten nadele uit de taboesfeer wordt gehaald. Met de thans voorliggende, nog beperkte mogelijkheden wordt wel een principiële stap gezet die de NVvR doet vrezen voor een hellend vlak. De NVvR is derhalve van oordeel dat de procedure alsmede de voorwaarden waaronder herziening ten nadele mogelijk is, nauwkeurig begrensd in de wet dienen te worden vastgelegd om de risico's van zo'n hellend vlak te voorkomen. Bovendien wordt hiermee ook de rechtszekerheid gediend.

De NVvR plaatst vraagtekens bij de nieuwe omschrijving van het begrip "novum". Ook op andere punten vraagt de NVvR aan de wetgever om zijn bedoelingen nauwkeurig(er) weer te geven in de memorie van toelichting.

Den Haag, 13 oktober 2008

Namens het hoofdbestuur van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak,
de voorzitter,

R.F.B. van Zutphen

Opmerkingen van redactionele of technische aard

Artikelgewijs commentaar:

- Het woord "bepaling" in artikel 457, tweede lid lijkt te beperkt en zou door "afdeling" kunnen worden vervangen;
- De eerste zin van artikel 458, tweede lid lijkt ruimer geformuleerd dan de bedoeling is. Er zou "die herziening hebben gevraagd" aan toe kunnen worden gevoegd;
- In het vijfde lid van artikel 458 moet het woord "wettige" worden vervangen door "wettelijke";
- De woorden "en waardoor de rechtsorde ernstig is geschokt" in artikel 461, eerste lid leggen een merkwaardige stelplicht op de veroordeelde;
- In artikel 461, derde lid zou, omwille van de eenheid in terminologie, "verklaart de procureur-generaal het in het eerste lid bedoelde verzoek gegrond" kunnen worden vervangen door "wijst de procureur-generaal het verzoek toe";
- In artikel 461, vierde lid zou, gelet op de formulering in het tweede lid, 'aard van de' geschrapt moeten worden;
- Zou bij artikel 465, eerste-derde lid niet telkens ingevoegd moeten worden 'zonder terechtzitting' of iets dergelijks?
- In de laatste volzin van artikel 477, tweede lid staat 'is geen beroep of bezwaar toegestaan'. Dit zou beter vervangen kunnen worden door de gebruikelijke formulering 'staat geen rechtsmiddel' open;
- Bij artikel 478, tweede lid ontbreekt een beschouwing omtrent het verband met artikel 511i Sv, dat bepaalt dat een opgelegde ontneming vervalt als de daaraan ten grondslag liggende veroordeling achterwege blijft. In de memorie van toelichting zou duidelijk moeten worden aangegeven hoe dit artikel uitwerkt bij een samengestelde tenlastelegging, waarbij in herziening niet alle bewezenverklaarde feiten worden vernietigd;
- In artikel 482a, eerste lid onder a staat de passage "en het ernstige vermoeden ontstaat dat.." en in artikel 482a, eerste lid onder b en c de passage "en het ernstige vermoeden bestaat". De NVvR vraagt zich af waarom deze passages niet congruent zijn en tevens waarom een dergelijke passage in artikel 482a, eerste lid onder d ontbreekt;
- In artikel 482a, eerste lid onder d moet "177 tot en met 179" worden vervangen door "177 tot en met 178, 179". In artikel 178a Sr. wordt immers geen misdrijf omschreven;
- In artikel 482b, eerste lid staat de term 'overdragen'. Dit is geen geijkte juridische term, deze komt ook niet als begrip voor in de Algemene wet bestuursrecht. Omwille van de duidelijkheid verdient de term mandateren of delegeren de voorkeur;
- Artikel 482b, derde lid sub d is incompleet (vergelijk artikel 482a, eerste lid). De tekst zou vervangen moeten worden door: 'de aanvraag niet een in kracht van gewijsde gegane einduitspraak van de rechter in Nederland houdende vrijspraak of ontslag van rechtsvervolgging betreft';
- Zou in artikel 482b, vierde lid ook niet moeten worden ingevoegd 'zonder terechtzitting'?
- In artikel 482c, vierde lid zou na 'vordering' wellicht moeten worden ingevoegd 'zonder behandeling in raadkamer';
- In artikel II zou die' vervangen 'moeten worden door 'dat'.